

deti je, da simbolno instanco Drugega na deklarativni ravni pedagoškega diskurza nadomešča imaginarni »Prvi«. Situacija, s katero imamo opravka, je zato kafkovskemu vzdušju nadvse sorodna, a vendar na neki način obrnjena in s tem pravzaprav radikalizirana.

»To, s čimer imamo opraviti v Kafkovem univerzumu, /.../ je natančno *ponoven vdor uživanja v polje Zakona, kratek stik med Drugim Zakonom in Stvarjo*. Zato je Kafkov univerzum nadjazovski /.../. Nadjazovski imperativ »Uživaj!«, obrat Zakona v nadjaz, pomeni grozljivo izkustvo, ko naenkrat opazimo, kako je tisto, kar smo imeli za »mrtvo črko« Zakona, *živo*, kako diha, utriplje« (ibid.: 61–62). Tudi v sodobnem pedagoškem diskurzu in v realnosti sodobne šole imamo opravka z logiko nadjazovskega imperativa užitka, a zdi se, da je šolska birokracija pri tem v sprevrnjeni vlogi. To, kar se na deklarativni ravni predpostavlja, ni razosebljeni Zakon ali »mrtva črka« simbolnega, na kateri naj bi slonele družbena realnost šolskega okolja, temveč natanko vseprisotno »življenje«, ki uživa in ki ga moramo obvarovati pred morebitnimi škodljivimi vplivi zunanosti ter mu omogočiti »svoboden« razvoj. V vsakdanu sodobnega šolstva se zato kot odvečni presežek in »presenečenje realnega« kaže – ne vrnitev »potlačenega« užitka, temveč prav vztrajanje »mrtve črke« Zakona, ki je pedagoški imaginarij kljub vsej svoji dobronamernosti ne more pripraviti do tega, da bi se »samoiniciativno« razvijala v »vseživljenjsko učečem se« svetu sodobne družbe.

Predpostavka »nekastriranega«, a »dobrega« uživanja, prepoved tako rekoč vsakršne »potlačitve« in načelna averzija do pozicije gospodarja, ki mora na vsak način ostati izključena – ob tem se v nadaljnji premislek vsiljuje teza o »psihotični« potezi sodobnega pedagoškega diskurza (in s tem celotne družbe). Zdi se namreč, da noče o delovanju kakršnegakoli označevalca-gospodarja prav ničesar vedeti – niti (še najmanj!) »v smislu represije« (cf. Lacan, 1993: 149). Nezanemarljiva je tudi specifična »kuga fantazem«, ki teži sodobni šolski prostor. Medtem ko pedagoški diskurz »ljubi svojo zablodo kot samega sebe« (ibid.: 157), je videti, da pedagoško »nevednost« v vsakdanji šolski praksi preganja prav »črka Zakona«. Šola se mora kljub svoji vsesplošno razglašeni dobronamernosti in prijaznosti bolj kot kdajkoli prej soočiti s strahom pred svojo (u)pravno nezadostnostjo, nezadostnostjo pred Zakonom. Zdi se, da z naraščajočim poudarjanjem in zakonskim urejanjem pravic »Prvega« (vseh »Prvih«) do neskaljenega uživanja skrb za njihovo zaščito mestoma prerašča v paranoide razsežnosti. Če starše, kot kažejo podatki šolske inšpekcije, vedno bolj preganja fantazma Učitelja-Despota, ki tiranizira njihove otroke, se v šolah (seveda, kot je pri paranoji običajno, ne brez